

Na osnovu člana 112. stav 1. Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 43/99, 32/00 i 29/03), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine, na strani poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine i Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine, na strani zaposlenika Federacije Bosne i Hercegovine, zaključuju

OPŠTI KOLEKTIVNI UGOVOR ZA TERITORIJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

*("Službene novine Federacije BiH", br. 54/05, 22/08, 62/08)
Neslužbeni prečišćeni tekst*

I - OPĆE ODREDBE

Predmet Ugovora

Član 1.

Ovim kolektivnim ugovorom uređuju se prava i obaveze poslodavaca i zaposlenika iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom, plate i naknade plata, posebno najniža plata, djelovanje i uvjeti rada sindikata, pravila o postupku kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora, sastav i način postupanja tijela ovlaštenih za mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova, te štrajk.

Teritorija i subjekti na koje se primjenjuje kolektivni ugovor

Član 2.

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se i primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Kolektivni ugovor je obavezujući i važi za sve poslodavce bez obzira na strukturu kapitala, organe uprave i službe za upravu, policiju, javne ustanove i druge pravne subjekte.

Samostalni sindikati za područja djelatnosti iz stava 2. ovog člana zaključuju kolektivne ugovore u skladu sa ovim kolektivnim ugovorom i njihovim radnim i proizvodnim specifičnostima.

II - PRAVA I OBAVEZE UGOVORNIH STRANA

Član 3.

Ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorima na nivou kantona, kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, ne mogu se utvrditi manja prava od prava utvrđenih u Zakonu o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99, 32/00 i 29/03) i drugim zakonima kojima se regulišu prava po osnovu rada.

Kolektivnim ugovorima na nivou područja djelatnosti, pravilnicima o radu i ugovorima o radu ne mogu se utvrditi manja prava za zaposlenike od prava utvrđenih ovim kolektivnim ugovorom.

Ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorom na nivou kantona, kolektivnim ugovorom za područje djelatnosti, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili zakonom, primjenjuje se za zaposlenika najpovoljnije pravo, osim u slučaju člana 8. stav 3. ovog kolektivnog ugovora.

Obaveze poslodavaca i zaposlenika

Član 4.

Poslodavci su dužni pridržavati se odredbi ovog kolektivnog ugovora i kolektivnih ugovora kantona, područja djelatnosti i u skladu s njima donijeti pravilnik o radu i zaključiti ugovor o radu sa zaposlenicima.

Poslodavac mora omogućiti zaposleniku prije stupanja na rad da se upozna sa propisima o radnim odnosima, organizacijom rada i zaštitom na radu.

Poslodavac je dužan na prikladan način zaposlenicima učiniti dostupnim propise o zaštiti na radu, kolektivne ugovore i pravilnik o radu.

Član 5.

Poslodavac je obavezan zaposleniku sa kojim je zaključio ugovor o radu obezbijediti i dati posao i za obavljeni rad mu isplatiti platu.

Poslodavac ima pravo bliže odrediti mjesto i način obavljanja rada zaposlenika, poštujući pritom prava i dostojanstvo zaposlenika.

Poslodavac je dužan osigurati zaposleniku uslove za siguran rad, u skladu sa posebnim zakonom i drugim propisima.

Zaposlenik je obavezan prema uputama poslodavca, datim u skladu sa naravi i vrstom rada, izvršavati preuzeti posao.

III - PLATE I NAKNADE PLATA

Osnovna pravila za obračun i isplatu plata

Član 6.

Poslodavac je dužan zaposlenicima isplatiti jednake plate za rad jednake vrijednosti, bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, regionalnu, polnu, političku i sindikalnu pripadnost i opredjeljenje.

Poslodavac ne može zaposleniku obračunati i isplatiti platu u iznosu manjem od iznosa određenog kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, osim u slučajevima predviđenim u članu 8. stav 3. ovog ugovora.

Kolektivnim ugovorom za područja djelatnosti, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu određuju se periodi isplate plate, koji ne mogu biti duži od 30 dana.

Poslodavac je dužan zaposleniku uručiti pismeni obračun bruto i neto plate prilikom njene isplate.

Poslodavac koji na dan dospelosti ne isplati platu ili je ne isplati u cijelosti, dužan je do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata plate zaposleniku uručiti obračun iznosa plate koji je bio dužan isplatiti.

Obračun iz stava 6. ovog člana ima snagu izvršne isprave.

Pojedinačne isplate plate nisu javne.

Osnovna plata

Član 7.

Osnovna plata je najniži iznos koji poslodavac mora isplatiti zaposleniku za puno radno vrijeme, za posao odgovarajuće grupe složenosti, normalne uslove i rezultate rada.

Osnovna plata je proizvod najniže neto plate i odgovarajućeg koeficijenta složenosti poslova koje zaposlenik obavlja.

Najniža plata

Član 8.

Najniža bruto plata se utvrđuje kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti, s tim da bruto satnica sa doprinosima iz plate, doprinosima na platu i porezom na platu ne može biti manja od 3,26 KM.

Najniža neto satnica ne može biti manja od 1,95 KM.

Izuzetno, kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, za pojedine subjekte u područjima djelatnosti, mogu se utvrditi uslovi, visina, način i periodi utvrđivanja bruto, odnosno neto satnice, koja ne može biti niža od 1,25 KM neto.

Najniža neto plata je osnovica za obračun osnovne plate zaposlenika.

Član 9.

Usklađivanje najniže bruto satnice Vlada Federacije Bosne i Hercegovine vrši najmanje jednom godišnje, u skladu sa povećanjem indeksa troškova života i ukupnim privrednim napretkom, a na osnovu zvaničnih podataka Federalnog zavoda za statistiku.

U slučaju vanrednog povećanja troškova života ~~više~~ od 5%, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine obavezna je da poveća najmanju bruto satnicu svaka tri mjeseca.

Povećanje najniže bruto satnice na osnovu povećanja troškova života odnosi se na sve plate u istom nominalnom iznosu.

Poslodavac je obavezan da vodi računa da ne dođe do narušavanja razlike između zagarantovane plaće i drugih plaća različitih vrijednosti. Ovi odnosi će se preciznije regulisati kolektivnim ugovorima područja djelatnosti i pravilnicima o radu.

Utvrđivanje koeficijenta za obračun osnovne plate

Član 10.

Vrednovanje poslova, odnosno utvrđivanje koeficijenta složenosti, kao i normi gdje je to potrebno, utvrđuje se kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, u skladu sa njihovim radnim i proizvodnim specifičnostima.

Zaposlenici moraju unaprijed biti upoznati sa grupama složenosti poslova i radnim normama za koje zaključuju ugovor o radu.

Pravo na povećanu osnovnu platu

Član 11.

Zaposlenik ima pravo na povećanu osnovnu platu za otežane uvjete rada (buka, vlaga, prašina, mračne prostorije, rad pri obojenoj svjetlosti, teški fizički napori i sl.), kao i za rad gdje je zakonom propisana primjena sredstava zaštite na radu.

Povećanje plate iz stava 1. ovog člana utvrdiće se kolektivnim ugovorima grana i djelatnosti uvažavajući specifičnosti svakog područja djelatnosti.

Pravo na povećanu platu

Član 12.

Zaposlenik ima pravo na povećanu platu za:

- prekovremeni rad najmanje 30% od bruto satnice;
- noćni rad najmanje 30% od bruto satnice;
- rad na dan sedmičnog odmora najmanje 20% od bruto satnice;
- rad u dane praznika koji su po zakonu neradni najmanje 50% od bruto satnice.

Dodaci se međusobno ne isključuju.

Pravo na povećanje plate za godine radnog staža

Član 13.

Osnovna plata povećava se za svaku godinu radnog staža kod tog poslodavca za 0,6%, s tim da ukupno povećanje ne može biti veće od 20%.

Pod radnim stažom u smislu stava 1. ovog člana podrazumijeva se i radni staž proveden kod poslodavca u slučaju promjene poslodavca ili njegovog pravnog položaja (npr: zbog prodaje, nasljeđivanja, spajanja, pripajanja, promjene oblika društva i dr.).

Pravo na naknadu plate

Član 14.

Pravo na naknadu plate zaposlenik sa promijenjenom radnom sposobnošću ostvaruje u skladu sa zakonom.

Naknada u slučaju smrti zaposlenika i člana uže porodice i teške invalidnosti zaposlenika

Član 15.

U slučaju smrti zaposlenika uslijed nesreće na poslu i teškog profesionalnog oboljenja, njegovoj porodici se isplaćuje novčana naknada u visini najmanje tri prosječne plate ostvarene u Federaciji Bosne i Hercegovine prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

U slučaju smrti zaposlenika ili teške invalidnosti zaposlenika koji nisu posljedica nesreće na poslu i u slučaju smrti člana uže porodice zaposlenika, isplaćuje se naknada u visini najmanje dvije plate iz prethodnog stava.

Članom uže porodice iz stava 2. ovog člana smatraju se: bračni drug, djeca i roditelji, kao i unučad bez roditelja koje zaposlenik izdržava živeći u zajedničkom domaćinstvu.

Nagrađivanje i stimulisanje zaposlenika

Član 16.

Poslodavac može nagraditi i stimulirati zaposlenike povodom vjerskih, nacionalnih i državnih praznika, kao i po osnovu ostvarenih ušteda, racionalizacija i inovacija u procesu rada.

Pravo na ishranu u toku radnog vremena (topli obrok)

Član 17.

Poslodavac je obavezan zaposleniku obezbijediti ishranu u toku radnog vremena (topli obrok).

Ukoliko poslodavac ne obezbjeđuje ishranu, zaposleniku se isplaćuje mjesečna naknada u iznosu od najmanje 20% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Pravo na prijevoz na posao i sa posla

Član 18.

Zaposlenik ima pravo na prijevoz ili naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla u skladu sa pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu.

Regres za godišnji odmor

Član 19.

Zaposlenik ima pravo na regres za korištenje godišnjeg odmora u visini najmanje 50% prosječne neto plate svih zaposlenih ostvarene kod poslodavca u mjesecu koji prethodi isplati regresa, pod uslovom da privredni subjekt - poslodavac nije prethodnu poslovnu godinu završio sa gubitkom.

Naknada za vrijeme bolesti zaposlenika

Član 20.

Zaposleniku pripada pravo na novčanu naknadu za vrijeme privremene spriječenosti za rad zbog bolesti, u skladu sa zakonom.

Pravo na otpremninu prilikom odlaska u penziju

Član 21.

Zaposlenik ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u penziju najmanje u visini tri prosječne plate ostvarene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Pravo na otpremninu u slučaju otkaza

Član 22.

U slučaju otkaza, zaposlenik ima pravo na otpremninu u slučajevima i pod uslovima utvrđenim u članu 100. Zakona o radu.

Pravo na dnevnicu

Član 23.

Zaposleniku pripada pravo na plaćene troškove prilikom službenog putovanja (dnevnica).

Visina dnevnice i način plaćanja ostalih putnih troškova utvrdiće se kolektivnim ugovorima područja djelatnosti, a na osnovu propisa koje donese Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Naknada troškova zbog odvojenog života od porodice

Član 24.

Zaposlenik koji je privremeno upućen na rad van mjesta prebivališta njegove porodice, ima pravo na mjesečnu naknadu troškova zbog odvojenog života od porodice.

Visina troškova iz stava 1. ovog člana utvrdiće se kolektivnim ugovorima kantona, područja djelatnosti i ugovorom o radu.

Naknada za rad na terenu (terenski dodatak)

Član 25.

Zaposlenik koji je zbog prirode poslova koje obavlja upućen na rad na terenu van mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana neprekidno ima pravo na terenski dodatak.

Visina terenskog dodatka utvrdiće se kolektivnim ugovorima područja djelatnosti.

Međusobno isključivanje određenih prava

Član 26.

Dnevnica, naknada za odvojeni život od porodice i terenski dodatak međusobno se isključuju.

IV - DJELOVANJE I USLOVI RADA SINDIKATA

Član 27.

Mišljenja, prijedlozi, žalbe i svi nastali nesporazumi o pravima iz rada i po osnovu rada rješavaće se direktnim pregovorima između poslodavca i sindikata.

Sindikalnim predstavnicima koji nisu zaposleni kod poslodavca, ali čiji sindikat ima članove kod poslodavca, dozvoljen je pristup kod poslodavca kada je to potrebno za obavljanje sindikalne aktivnosti.

Član 28.

Poslodavac je dužan da pravilnikom o radu predvidi i obezbijedi uslove za rad i djelovanje sindikata u skladu sa opštim i kolektivnim ugovorima područja djelatnosti.

Poslodavac je dužan obračunavati i iz plate zaposlenika odbijati sindikalnu članarinu, uz pismenu saglasnost zaposlenika, te je redovno uplaćivati na račun sindikata, a na zahtjev i u skladu sa uputama sindikata.

Zaštita sindikalnog povjerenika

Član 29.

Poslodavac, samo uz prethodnu suglasnost federalnog ministarstva nadležnog za rad, može otkazati ugovor o radu sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja njegove dužnosti i šest mjeseci nakon obavljanja te dužnosti.

V - POSTUPAK KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA I ZAKLJUČIVANJA KOLEKTIVNIH UGOVORA

Pokretanje postupka kolektivnog pregovaranja

Član 30.

Postupak kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora može pokrenuti svaka ugovorna strana utvrđena u Zakonu o radu.

Postupak iz stava 1. ovog člana pokreće se pismenim putem.

Obaveza pregovaranja u dobroj vjeri

Član 31.

Strane kolektivnog ugovora dužne su u dobroj vjeri pregovarati o zaključivanju kolektivnog ugovora u vezi sa pitanjima koja prema Zakonu o radu mogu biti predmet kolektivnog ugovora.

Utvrđivanje prijedloga kolektivnog ugovora

Član 32.

Strana koja je pokrenula postupak za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora utvrđuje prijedlog kolektivnog ugovora i dostavlja ga drugoj ugovornoj strani.

Protokol o vođenju pregovora

Član 33.

Postupak i rokovi za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora uređuju se pisanim protokolom o vođenju pregovora koji utvrđuju potpisnice kolektivnog ugovora.

Izmjene i dopune kolektivnog ugovora

Član 34.

Inicijativu za izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora može dati svaka strana.

Inicijativa se podnosi u pismenoj formi, a strana kojoj je upućena dužna je na inicijativu odgovoriti u roku od 15 dana od prijema inicijative.

Izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovu donošenje.

VI - MIRNO RJEĆAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

Član 35.

Postupak mirenja u kolektivnim radnim sporovima provodi se u skladu sa Zakonom o radu.

Član 36.

Strane u sporu mogu se dogovoriti da rješavanje sporova povjere arbitraži.

Svaka strana imenuje isti broj arbitara i njihovih zamjenika.

Predsjednika i zamjenika arbitražnog vijeća strane imenuju sporazumno.

Član 37.

Postupak rada arbitražnog vijeća regulisaće se sporazumom strana u sporu.

VII - ŠTRAJK

Član 38.

Ukoliko sindikat ocijeni da se ne ostvaruju prava zaposlenika utvrđena zakonom i kolektivnim ugovorom, stupiće u pregovore sa poslodavcem i zahtijevati da poduzmu odgovarajuće mjere.

Sindikat ima pravo organizirati štrajk u skladu sa zakonom i pravilima sindikata o štrajku ukoliko sporna pitanja ne budu riješena putem pregovora.

Poslovi koji se ne mogu prekidati za vrijeme trajanja štrajka, regulisaće se kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti.

VIII - PRELAZNE I ZAVRĆNE ODREDBE

Član 39.

Samostalni sindikati područja djelatnosti udruženi u Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine zaključivaće kolektivne ugovore za područje djelatnosti u kojoj djeluju sa odgovarajućim resornim ministarstvima Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i odgovarajućim udruženjima poslodavaca područja djelatnosti udruženih u Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine.

Usklađivanje postojećih kolektivnih ugovora područja djelatnosti izvršiće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog kolektivnog ugovora.

Član 40.

Za primjenu, provođenje i tumačenje odredaba ovog kolektivnog ugovora njegovi potpisnici imenuju zajedničku komisiju od šest članova od kojih svaki potpisnik imenuje po dva člana.

Član 41.

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme.
Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora

Član 42.

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora obavlja federalni, odnosno kantonalni inspektor rada.

Zaposlenik, sindikat, vijeće zaposlenika i poslodavac mogu zahtijevati od inspektora rada provođenje inspeksijskog nadzora.

Član 43.

Ovaj kolektivni ugovor, nakon zaključivanja, objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 44.

Ovaj kolektivni ugovor stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Stupanjem na snagu ovog kolektivnog ugovora prestaje da važi Opšti kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 19/00) i Privremeni ugovor o pristupanju udruženja poslodavaca u FBiH opštem kolektivnom ugovoru za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/02).